

نقش پیاده روی اربعین در زمینه سازی برای ظهور

صغری رحمانی^۱

چکیده

پیاده‌روی اربعین که در سال‌های اخیر شاهد خیل جمعیت از اقصا نقاط جهان بوده است، آثار و پیامدهایی دارد که مهم‌ترین آن برطرف کردن موانع و زمینه‌سازی برای ظهور منجی عالم بشریت بوده است. پیاده‌روی اربعین از طریق همگرایی و ایثار مسلمانان و سایر ادیان با یکدیگر آنان را به سمت هدفی مشترک کشانده و قلوب آنان را به یکدیگر مهربان کرده و در مقابل دشمنان شدیدتر نموده است. این مقاله، به روش توصیفی، در پایان به این نتیجه می‌رسد که آثار فردی پیاده‌روی اربعین، نهادینه شدن ایثار در شخصیت، تقویت روحیه تعامل با دیگران، تقویت هویت دینی در خانواده و...؛ و آثار اجتماعی آن، اتحاد جهان اسلام، اقتدار و صلابت تشیع، رونق اقتصادی تشیع، خواست جمعی، مانوری از ظهور و بیعت با امام عصر (عجل الله تعالی فرجه) و تمرین اجتماعی است. خلاصه مطلب در همین روایت است که شیعه در اربعین حسینی در حال تمرین ظهور است و مردم عراق در این راه هر آنچه در توان دارند به میدان می‌آورند و با اخلاق حسنه و روی گشاده پذیرای زائران هستند که در روایتی از امام باقر (ع) داریم «وقتی قائم ماقیام کند، خداوند، دست

^۱ - طلبه سطح دو، مدرسه علمیه فاطمیه بردسیر .

او را بر سر بندگان قرار می دهد و از این طریق عقل آنان را جمع می کند و اخلاق شان به کمال

می رسد.»

کلید واژه: اربعین پیاده روی زمینه سازی ظهور

مقدمه

روز بیستم صفر، روز رجوع حرم امام حسین (علیه السلام) از شام به مدینه است.^۱ در مفاتیح الجنان آمده که زیارت آن حضرت در این روز مستحب است و زیارت مخصوصه‌ای برای این روز از امام صادق (علیه السلام) بیان شده است.^۲ زیارت اربعین یکی از مهم‌ترین محورهای حیاتی فرهنگ شیعه است که همواره شیعیان راستین، با این نشانه در طول تاریخ شناخته می‌شوند هم‌چنان که امام حسن عسکری (علیه السلام) یکی از علامت‌های مؤمن را زیارت اربعین می‌داند.^۳ هم‌چنین در روایتی امام صادق (علیه السلام) می‌فرمایند: هر کس به قصد زیارت امام حسین (علیه السلام) پیاده از خانه‌اش خارج شود، خداوند در مقابل هر گام برای او حسنه‌ای می‌نویسد و گناهی از او می‌زداید.^۴ با توجه به اینکه پیاده‌روی اربعین، همه زائران به قصد زیارت امام حسین (علیه السلام)

^۱ شیخ مفید، مسار الشیعه، ص ۴۶؛ آثار فردی پیاده‌روی اربعین و آثار اجتماعی پیاده‌روی اربعین شیخ عباس قمی، مفاتیح الجنان، ص ۴۷۷

^{۲۲} شیخ عباس قمی، مفاتیح الجنان، ص ۴۷۷

^۳ الامام العسکری (علیه السلام): علامات المؤمن خمس: صلاة الإحدى و الخمسین، و زیارة الأربعین، و التختم فی الیمین، و تعفیر الجبین، و الجهر بسم الله الرحمن الرحیم

^۴ قال الصادق علیه السلام: من خرج من منزله یرید زیارة قبر الحسین بن علی علیه السلام إن کان ماشياً کتبت له بكل خطوة حسنة و محاة عنه سيئة ... علامه مجلسی، بحار الانوار، ج ۹۸، ص ۲۸.

پیاده از خانه‌شان خارج می‌شوند و این حرکت عظیم را به وجود می‌آورند، مشمول حدیث فوق خواهند بود. در روز اربعین، شیعیان (و حتی اهل سنت و سایر ادیان) از نقاط مختلف جهان با پای پیاده از نجف تا کربلا را به قصد زیارت امام حسین (علیه‌السلام) طی می‌کنند که به این حماسه، پیاده‌روی اربعین گفته می‌شود.

پیاده‌روی اربعین از اعمال مهم و ویژه شیعیان است که هر سال شیعیان زیادی به صورت پیاده به سوی کربلا برای زیارت امام حسین (علیه‌السلام) می‌روند. این سنت از قدیم‌الایام در میان شیعیان مرسوم بوده است، علمای شیعه هم به این امر اهتمام ویژه ورزیده‌اند.

پیاده‌روی اربعین علاوه بر پاداش اخروی که دارد، ثمرات و فواید دنیوی و مادی فراوانی نیز به دنبال دارد. پیاده‌روی اربعین نه تنها از لحاظ جسمی، موجب سلامت انسان‌ها می‌شود بلکه از جهت روحی نیز تأثیرات فراوانی را به جا می‌گذارد. یکی از فوایدی که می‌توان برای پیاده‌روی اربعین با ویژگی‌های منحصر به فردش که در جای خود کم نظیر است بر شمرده، زمینه‌سازی برای ظهور حضرت ولی‌عصر (عجل‌الله تعالی فرجه) است که این مقاله در صدد تبیین این رابطه می‌باشد. مقاله حاضر به روش تحلیلی و با بررسی وظایف منتظران و فواید پیاده‌روی اربعین، ثابت می‌کند که پیاده‌روی اربعین نقش مؤثری در زمینه‌سازی ظهور دارد. این مقاله به روش تحلیلی و توصیفی می‌باشد.

امام عسکری علیه السلام: نشانه‌های مؤمن، پنج چیز است: پنجاه و یک رکعت نماز [در هر شبانه روز]، زیارت (امام حسین علیه السلام) در اربعین، انگشتر به دست راست کردن، پیشانی بر خاک نهادن و آشکارا «بسم الله الرحمن الرحيم» گفتن.^۱

^۱ ابومعاش، سعید فضائل الشیعه، ج ۲، ص ۱۶۶.

۲- ابن بابویه، محمد بن علی، کمال الدین و تمام النعمه، ج ۱، مصحح: علی اکبر غفاری، تهران: دارالکتب اسلامیة، ۱۳۹۵، ص ۳۳۱.

۳- ابو معاش، سعید، فضائل الشیعه، ج ۲، بی جا: مؤسسه السیده المعصومه (علیها السلام)، ۱۴۲۹، ص ۱۶۶.

۴- اربلی، علی بن عیسی، کشف الغمه فی معرفه الائمه، ج ۱، تبریز: بنی هاشمی، ۱۳۸۱، ص ۴۸۳.

۵- اصغری، سید محسن، نشست تخصصی دکتر سید محسن اصغری نکاح با دکتر حسنی درمیان و دکتر محسن مهرورز، آثار پیاده روی اربعین در زندگی فردی، اجتماعی و خانوادگی، سایت تبیان، مؤسسه فرهنگی و اطلاع رسانی تبیان، تاریخ نشر: ۱۳۹۷/۸/۸، تاریخ دسترسی: ۱۳۹۷/۱۱/۱۷.

۶- اصفهانی محمد تقی، مکیال المکارم (فوائد دعا برای حضرت قائم (عج)، مترجم: حائری قزوینی مهدی، محل نشر: قم، انتشارات، مسجد مقدس جمکران، سال نشر: ۱۳۸۷.

۷- ایسنا، پنج تأثیر جامعه شناختی پیاده روی اربعین، سایت خبرگزاری دانشجویان ایران (ایسنا)، کد خبر: ۹۷۰۸۰۶۰۲۹۴۰، تاریخ نشر: ۱۳۹۷/۸/۶، تاریخ دسترسی: ۱۳۹۷/۱۱/۱۷.

۸- بحرانی، سید هاشم بن سلیمان، الانصاف فی النص علی الأئمة الاثنی عشر علیه السلام، مترجم سید هاشم رسولی محلاتی، تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی، چاپ دوم، ۱۳۷۸، ص ۲۹۹.

۹- بهارلی، کاظم، معین الخطباء، ج ۳، کربلای معلی عراق: العتبه الحسینیة المقدسة، قسم الشؤون، ۱۴۳۵ ه ق، ص ۱۲۸.

۱۰- پناهیان، علیرضا، اثر پیاده روی اربعین از بزرگ ترین رزمایش های نظامی برای صلح در جهان بیشتر است، گفتگوی تلویزیونی با پناهیان، سایت پایگاه تخصصی مسجد، ۲۱ دی ۹۷، مقالات، تاریخ دسترسی: ۹۱/۱۱/۱۸.

۱۱- جبرائیلی، سید یاسر، روایت سید یاسر جبرائیلی از پیاده روی اربعین، اربعین؛ تمرین زندگی در عصر ظهور، **mag iran com** روزنامه جام جم، شماره ۵۲۳۷، ص ۲۰، ۹۷/۸/۶، تاریخ دسترسی: ۹۷/۱۱/۱۸.

۱۲- خبرگزاری مهر، پیاده روی اربعین مصداق زمینه سازی برای ظهور است، کد خبر: ۴۱۳۹۸۲۶، ۱۹ آبان ۹۶، تاریخ دسترسی: ۹۷/۱۱/۱۹.

۱۳- خدامیان آرانی، مهدی، داستان ظهور؛ زیبایی های ظهور امام زمان، قم: وثوق، ۱۳۸۹، ص ۴۲.

۱۴- خمینی، روح الله، صحیفه امام: مجموعه آثار امام خمینی (س) بیانات، پیام‌ها، مصاحبه‌ها، احکام، اجازات شرعی و نامه‌ها، ج ۸، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، ۱۳۶۸، ص ۵۲۶.

۱۵- رضوانی، علی اصغر، پاسخ به شبهات موعودشناسی، قم: انتشارات مسجد مقدس صاحب‌الزمان، چاپ پنجم، ۱۳۸۶، ص ۵۵۹.

۱۶- شیخ طوسی، محمدبن حسن، مصباح‌المتجهد، تهران: المكتبة الاسلامیة، بی‌تا، ص ۷۸۷.

۱۷- شیخ مفید، مسارالشیعه، قم، کنگره شیخ مفید، ۱۴۱۳، چاپ اول، ص ۴۶.

۱۸- طبرسی، احمدبن علی، الاحتجاج، ج ۲، محقق: ابراهیم بهادری و محمد هادی، قم: أسوه، ۱۴۱۳ ه ق، ج ۲، ص ۶۰۲.

۱۹- فصلنامه نظریه های اجتماعی متفکران مسلمان، سال نهم، شماره ۲، پاییز زمستان ۱۳۹۸، ص ۳۰.

۲۰- فیض کاشانی، محمدبن شاه مرتضی، نوادرالأخبار فیما یتعلق بأصول الدین، محقق: مهدی انصاری قمی، تهران: وزارت فرهنگ و آموزش عالی، مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی، ۱۳۷۲، ص ۲۷۵.

۲۱- قمی، شیخ عباس، مفاتیح الجنان، ترجمه الهی قمشه ای، چاپ سوم، قم: انتشارات صفی، ۱۳۸۹، ص ۴۷۷.

۲۲- کاهیرده، نسیم، آثار و کارکردهای اجتماعی پیاده روی اربعین میدان و گفتمانها، خبرگزاری تقریب، کد خبر: ۳۷۲۶۵۲، ۶ آبان ۱۳۹۷، تاریخ دسترسی ۹۷/۱۱/۱۸.

۲۳- مجلسی، محمدباقر، بحار الانوار الجامعة الأخبار الأئمة الاطهار (عليهم السلام)، بیروت - لبنان: دارالحیاء التراث العرجی، ج ۵۲، بی تا، ص ۳۳۴.

۲۴- مجلسی، محمدباقر، بحار الانوار، ج ۹۸، کتاب المزار، مصحح: محمدباقر محمودی، بیروت: مؤسسه الوفاء، ۱۴۰۳ هـ، ص ۲۸.

۲۵- محمدی ری شهری، محمد، دانشنامه امام مهدی عجل الله تعالی فرجه بر پایه قرآن حدیث و تاریخ، ج ۹، مترجم: عبدالهادی طباطبائی، قم: مؤسسه علمی فرهنگی دارالحدیث، ۱۳۹۳، ص ۷۶.

۲۶- مقدس شافعی سلمی، یوسف بن یحیی، عقد الدرر فی أخبار المنتظر عج، محقق: عبدالفتاح محمد حلو، مصحح: علی نظری منفرد، قم: مسجد مقدس جمکران، بی تا، ص ۸۳.

۲۷- موسوی، اصفهانی، سید محمد تقی، مکیال المکارم در فوائد دعا برای حضرت قائم، ج ۲، مترجم: سید مهدی حائری قزوینی، انتشارات مسجد مقدس جمکران، چاپ پنجم، پاییز ۱۳۸۵.

۲۸- نادری، احمد، شباهت‌های راهپیمایی اربعین با عصر ظهور، سایت مشرق نیوز، کد خبر:

۹۰۶۸۰۹ فرهنگ و هنر، ۷ آبان ۱۳۹۷، ۳۹: ۱۱، تاریخ دسترسی ۹۷/۱۱/۱۷.

۲۹- نوری حسین بن محمدتقی، مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، محقق: موسسه آل‌البیت

عليهم السلام لاحياء التراث، محل نشر: بیروت - لبنان، ناشر: موسسه آل‌البیت عليهم السلام لاحياء

التراث، بی تا.

۳۰- همایش بین‌المللی دکترین مهدویت، اخلاق و سبک زندگی زمینه‌ساز راهبردها و راهکارها

(مجموعه مقالات دهمین همایش بین‌المللی دکترین مهدویت)، ج ۳، قم: ۱۳۹۳.

۳۱- یزدی حائری، علی بن زین‌العابدین، الزام الناصب فی اثبات الحجه الغائب عجل فرجه، ج ۲،

مصحح: علی عاشور، بیروت - لبنان: موسسه الاعلمی للمطبوعات، بی تا.